

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.9.3.2023

Pani
Barbara Dudzińska
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Kolbuszowej
ul. 11 Listopada 10
36-100 Kolbuszowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/510 – Wykonywanie obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kolbuszowej ul. 11 Listopada 10, 36 – 100 Kolbuszowa, zwana dalej „PSSE”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Barbara Dudzińska, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kolbuszowej od 1 sierpnia 2015 r. (akta kontroli str. 1)
Zakres przedmiotowy kontroli	1.Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagowanie w sytuacji uchylania się od niego. 2.Działania oświatowo-zdrowotne Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych zarówno przed tym okresem jak i po nim, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Alina Walenia, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/190/2023 z 13 listopada 2023 r. (akta kontroli str. 2)

¹Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (dalej PPIS) nie podejmowała rzetelnych działań w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży w ramach Programu Szczepień Ochronnych (dalej PSO) oraz nie reagowała w sytuacji uchylania się od niego. Nierzetelnie sprawowała nadzór nad jednostkami podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Nie weryfikowała należyście prawidłowości sporządzanych przez nie sprawozdań, co skutkowało raportowaniem niezgodnych ze stanem faktycznym danych odnośnie osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych, a w trakcie prowadzonych kontroli nie zauważała występujących w tym zakresie nieprawidłowości. Wprawdzie PPIS deklarowała, że prowadziła ustawowe działania oświatowo-zdrowotne w tym zakresie, jednak były one mało skuteczne o czym świadczy niski poziom wyszczepienia oraz duża liczba odmów szczepień.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*³ oraz z *Regulaminem organizacyjnym PSSE*, PPIS realizowała zadania w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób m.in. poprzez dokonywanie analiz i ocen epidemiologicznych. Stosownie do art. 12a ust. 3 tej ustawy PPIS przedstawiała Radzie Powiatu w Kolbuszowej roczne informacje o stanie bezpieczeństwa sanitarnego z uwzględnieniem obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. Informacje za lata 2021-2022 potwierdzały zmniejszanie się wskaźnika wyszczepień, który w skrajnym przypadku wyniósł jedynie 23,1 % oraz wzrost skali odmów wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych. Stosownie do art. 17 ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń chorób zakaźnych u ludzi*⁴, 19 podmiotów leczniczych przeprowadzających szczepienia ochronne sporządzało i terminowo przekazywało PPIS kwartalne i roczne sprawozdania z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień. PSSE sporządzała zbiorcze sprawozdania z tego zakresu i terminowo przekazywała je do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie (dalej WSSE). W związku z nieweryfikowaniem przez PSSE otrzymywanych z POZ danych, sprawozdania zbiorcze z obszaru Powiatu Kolbuszowskiego (dalej: Powiat) przekazywane do WSSE nie zawierały rzetelnych informacji o osobach uchylających się od obowiązkowych szczepień. Mimo obowiązku sprawowania nadzoru dotyczącego szczepień ochronnych, wynikającego z przepisu art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, PPIS nie egzekwowała od podmiotów leczniczych wykazów osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych, które winny stanowić załącznik do sprawozdań. Nie zapewniła także, aby sprawozdania te były przygotowywane w jednolity sposób. Z 19 podmiotów POZ prowadzących punkty szczepień, imienne wykazy niezaszczepionych przekazywało jedynie od dwóch do czterech podmiotów. Informacje te podawane były w różnym układzie, uniemożliwiającym rzetelne generowanie zbiorczych danych przekazywanych do WSSE. Dopiero w trakcie kontroli NIK, PPIS ujednoliciła wzór ww. wykazów, przesyłając do podmiotów leczniczych stosowne wytyczne. Ustaliła także, że cztery podmioty, w których poziom zaszczepienia był niski, nie wykazały w przekazanych wcześniej sprawozdaniach 94 niezaszczepionych osób i dodatkowo w sprawozdaniach za IV kwartał 2023 r. podały 81 takich osób.

NIK negatywnie ocenia niepodejmowanie przez PPIS czynności mających na celu wyegzekwowanie obowiązku zaszczepienia dzieci i młodzieży, tj. niewysyłanie

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.

upomnień, niewystawianie tytułów wykonawczych do wszystkich rodziców lub opiekunów prawnych dzieci i młodzieży, które nie zostały zaszczepione, a zostały wykazane w sprawozdaniach jednostek POZ jako uchylające się od tego obowiązku. Dopiero w trakcie niniejszej kontroli wysłane zostały pisma informacyjne zobowiązujące rodziców dzieci do uzasadnienia niewykonywania tego obowiązku.

W okresie objętym kontrolą PPIS przeprowadziła kontrole podmiotów leczniczych świadczących usługi w zakresie obowiązkowych szczepień. Wyniki tych kontroli wskazywały m.in., że sprawozdania podmiotów leczniczych sporządzane były prawidłowo, pomimo że niektóre z nich nie dopełniły obowiązku przekazywania imiennych wykazów osób uchylających się od szczepienia.

Kontrola wykazała, że działania informacyjne w zakresie obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży w ramach PSO wdrożone zostały dopiero w 2023 r. Zakres tych działań obejmujący głównie rozpowszechnianie ulotek o szczepieniach ochronnych w porównaniu do wskaźników wyszczepienia dzieci i młodzieży wyliczonych dla Powiatu oraz zwiększającej się skali odmów należy ocenić jako mało skuteczny. PSSE nie opracowywała programów w tym zakresie, nie prowadziła działań edukacyjnych. Nie stwierdzono, aby działania informacyjne podejmowane były z uwzględnieniem analizy wskaźnika wyszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych placówkach na terenie Powiatu.

W poprzednich latach działalność oświatowo-zdrowotna PSSE dotyczyła głównie szczepień przeciw COVID-19.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagowanie w sytuacji uchylania się od niego

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej do jej zadań w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób należy m.in. dokonywanie analiz i ocen epidemiologicznych. W PSSE zadania w tym zakresie przypisane zostały do wieloosobowego stanowiska pracy ds. epidemiologii, zgodnie z regulaminem organizacyjnym PSSE wprowadzonym zarządzeniem nr 2/2020 dyrektora PSSE z dnia 15 lipca 2020 r. Do zakresu obowiązków stanowiska pracy ds. epidemiologii należało m.in.

- sporządzanie okresowych analiz, ocen, informacji, sprawozdań kwartalnych i rocznych z zakresu realizacji PSO i stanu uodpornienia,
- kontrola placówek przeprowadzających szczepienia ochronne w ramach PSO oraz prowadzenia dokumentacji z tym związanej.

W latach 2021-2022 zadania w ramach wieloosobowego stanowiska pracy ds. epidemiologii wykonywało trzech pracowników, a w 2023 r. – dwóch⁶.

(akta kontroli tom I str. 3 – 15)

W latach 2021-2023 w ewidencji PSSE było 19 podmiotów leczniczych działających na terenie Powiatu (w ramach siedmiu POZ), które udzielały świadczeń medycznych, w tym prowadziły placówki wykonujące szczepienia ochronne dzieci i młodzieży.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Jeden pracownik przebywał od stycznia 2023 r. na urlopie macierzyńskim i rodzicielskim.

W okresie tym Szpital SP ZOZ w Kolbuszowej nie udzielał świadczeń polegających na szczepieniu dzieci (nie było oddziału neonatologicznego i położniczego).

(akta kontroli tom I str. 16)

PSSE nie prowadziła ewidencji dzieci i młodzieży⁷ z terenu Powiatu, które w poszczególnych latach powinny zostać zaszczepione zgodnie z obowiązujący PSO. Podobnie nie ewidencjonowała skali odmów w podziale na rodzaje szczepień. W wyjaśnieniu PPIS wskazała, że dane dotyczące liczby osób, które w poszczególnych latach powinny zostać zaszczepione są podawane przez punkty szczepień, do których zapisane są dzieci w sprawozdaniach kwartalnych ze szczepień wg kart uodpornienia oraz w sprawozdaniach MZ-54. Ze sprawozdań MZ-54 można wyliczyć ile osób nie zostało zaszczepionych w podziale na rodzaje szczepień. Podobnie PPIS nie prowadziła takich statystyk w przypadku danych dotyczących skali odmów w podziale na rodzaje szczepień. PPIS posiada wykazy osób składanych przez podmioty lecznicze dotyczące uchylających się od szczepień (dzieci zamieszkałe na terenie Powiatu).

(akta kontroli tom I str. 18 – 73, 374 – 379, 380 - 381)

Według przepisu art. 17 ust. 8 pkt 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń chorób zakaźnych u ludzi, podmioty realizujące szczepienia ochronne sporządzają sprawozdania z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych oraz sprawozdania ze stanu zaszczepienia osób objętych profilaktyczną opieką zdrowotną, które przekazują państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu. Zgodnie zaś z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób, o których mowa w art. 2, należy ustalanie zakresu i terminów szczepień ochronnych oraz sprawowanie nadzoru w tym obszarze.

Sprawozdania winny zawierać liczbę wykorzystanych szczepionek, informacje dotyczące kart uodpornienia, wskaźniki wyszczepienia dla poszczególnych roczników dzieci i młodzieży na choroby wskazane w PSO, liczbę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

W latach 2021-2023 – 19 placówek POZ posiadających punkty szczepienia dzieci i młodzieży terminowo⁸ sporządziło i przekazało PPIS kwartalne sprawozdania z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych (sporządzone według ilości zużytych szczepionek oraz informacji zawartych w kartach uodpornienia ze wskazaniem liczby kart uodpornienia w każdym roczniku, odmów szczepień za dany okres sprawozdawczy).

Ustalono, że nie wszystkie zobowiązane podmioty lecznicze przedstawiały imienne wykazy osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych i nie wykazywały takich danych w dziale 2. sprawozdania według informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdanie.

⁷ Obowiązek szczepień według PSO dotyczył młodzieży do 19 roku życia.

⁸ W latach 2021-2023 sprawozdania sporządzone według informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdanie za dany okres, w terminie 7 dni po zakończeniu kwartału, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2172 ze zm.). Natomiast kwartalne sprawozdania sporządzane według ilości wykorzystanych szczepionek za dany okres, w terminie 15 dni po zakończeniu kwartału, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 5 do ww. rozporządzenia. Sprawozdanie roczne MZ-54 zgodnie z rozporządzeniami Rady Ministrów odpowiednio:

- z dnia z dnia 25 września 2020 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na 2021 r. (Dz. U. poz. 2062 ze zm.).

- z dnia z dnia 19 listopada 2021 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na 2022 r. (Dz. U. poz. 2303 ze zm.).

- z dnia 7 października 2022 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na 2023 r. (Dz. U. poz. 2453 ze zm.), w terminie do 31 stycznia następnego roku.

W latach 2021-2023 (III kwartały) z 19 podmiotów leczniczych informacji w tym zakresie nie wykazało od 15 do 17 podmiotów, a za IV kwartał 2023 r. tylko sześć podmiotów. W okresie tym imienne wykazy osób uchylających się przekazywało od dwóch do czterech podmiotów⁹. Za IV kwartał 2023 r. imienne wykazy osób uchylających się od szczepień przekazało 13 podmiotów leczniczych.

Wykazy te były przekazywane terminowo¹⁰. Skala odmów wynikająca z imiennych wykazów przekazanych przez podmioty POZ prowadzących szczepienia ochronne dla dzieci i młodzieży była następująca: w 2021 r. – 34 dzieci/36 rodziców, w 2022 r. – 51 dzieci/ 64 rodziców i w 2023 r. – 218 dzieci/ 203 rodziców.

(akta kontroli tom I str. 18 – 73, 74 – 309, 310 – 323, 324 – 351, 382 – 385, 387 - 421)

W latach 2021-2023 (trzy kwartały) imienne wykazy osób uchylających się od obowiązkowego szczepienia sporządzane były przez podmioty lecznicze według dowolnego układu, tj. trzy podmioty¹¹ wykazywały imię i nazwisko osoby podlegającej zaszczepieniu, datę urodzenia, adres dziecka i rodzaj szczepienia. W przypadku trzech innych podmiotów¹² wykazywane były dane osoby podlegającej zaszczepieniu (imię, nazwisko, pesel, data urodzenia), imię nazwisko, pesel, miejsce zamieszkania i nr telefonu rodziców (lub matki), opiekunów, wykaz zaległych szczepień, przyczyna uchylenia się (lub jej brak w przypadku trzech podmiotów¹³). W związku z powyższym brak ujednocnionej formy imiennych wykazów osób uchylających się od obowiązkowych szczepień (sporządzanych odręcznie, w wersji papierowej) uniemożliwił sporządzanie rzetelnych sprawozdań przez PSSE, które następnie przekazywane były do WSSE.

(akta kontroli tom I str. 324 – 331, 332 – 351, 382 - 385)

W toku niniejszej kontroli PPIS skierowała pismo¹⁴ z dnia 15 stycznia 2024 r. do 19 podmiotów leczniczych z wnioskiem o ujednocnienie wzoru imiennych wykazów osób uchylających się od obowiązkowych szczepień poprzez przesłanie do tych podmiotów stosownych wytycznych dotyczących sporządzania sprawozdań w zakresie osób uchylających się od tego obowiązku. Za IV kwartał 2023 r. (w terminie do 30 stycznia 2024 r.) do PSSE wpłynęło 13 imiennych wykazów osób uchylających się według wzoru określonego wytycznymi PPIS.

(akta kontroli tom I str. 324 – 331, 332 – 351, 352 – 354)

W toku niniejszej kontroli PPIS wystąpiła pismem¹⁵ z dnia 29 grudnia 2023 r. do 17 podmiotów z 19 podmiotów leczniczych realizujących obowiązkowe szczepienia w ramach PSO, które w latach 2021-2023 nie przekazywały imiennych wykazów osób uchylających się od obowiązku szczepień o podanie przyczyn. Podmioty te także w dziale 2 sprawozdania nie wykazywały osób uchylających się od obowiązku szczepień. Powyższym pismem PPIS zobowiązała podmioty lecznicze do złożenia wyjaśnień dotyczących niewykazywania w kwartalnych sprawozdaniach osób uchylających się od obowiązku szczepień.

⁹ W poszczególnych kwartałach lat 2021-2023.

¹⁰ Dane o osobach uchylających wykazywane są do PSSE przez punkty szczepień w sprawozdaniu - kwartalne sprawozdanie z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdanie za dany okres.

¹¹ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESS-Med., ul. Tyszkiewiczów 5, Kolbuszowa, NZOZ ESS – Med. Kolbuszowa, Gminny Ośrodek Zdrowia w Raniżowie.

¹² NZOZ Medimo, Nowe Miasto 51, Kolbuszowa, Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Kolbuszowej, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Tuszowach Ostrowskich.

¹³ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESS-Med., ul. Tyszkiewiczów 5, Kolbuszowa, NZOZ ESS – Med. Kolbuszowa, Gminny Ośrodek Zdrowia w Raniżowie

¹⁴ Pismo zn. PSE.9011.3.4.2024 z dnia 15 stycznia 2024 r.

¹⁵ Pismo zn. PSE.9011.3.23.2923 z dnia 29 grudnia 2023 r.

Z 17 podmiotów leczniczych zobowiązanych do udzielenia wyjaśnień, 7 wskazało, że w latach 2021-2023 nie było osób uchylających się od szczepień. W przypadku 5 podmiotów nie podawano takich informacji ponieważ w okresie sporządzania kwartalnych sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych osoby nie zostały jeszcze zakwalifikowane jako uchylające się od obowiązku szczepień z przyczyn choroby, czasowego wyjazdu. Pozostałe odpowiedzi były następujące:

- w piśmie¹⁶ NZOZ Kro – Med z siedzibą w Siedlance 623, wykazano, że w kolejnych kwartałach 2021 r. było 24 dzieci uchylających się od szczepień, w 2022 r. – 30 dzieci, w 2023 r. – 40 dzieci. W kwartalnych sprawozdaniach sporządzanych przez NZOZ z obowiązkowych szczepień ochronnych za lata 2021-2023 (III kwartał) w dziale 2. nie były wykazywane osoby uchylające się od szczepień, natomiast w kwartalnym sprawozdaniu za IV kwartał 2023 r. wykazanych zostało 13 osób uchylających się,

(akta kontroli tom II str. 1, 2 – 23, 24 – 35)

- w piśmie¹⁷ GSP ZOZ w Majdanie Królewskim, ul. Strażacka 4, podano, że w kwartalnych sprawozdaniach za lata 2021-2023 (III kwartały) ze szczepień ochronnych nie wykazywane były osoby uchylające się. Sprawozdanie za IV kwartał 2023 r. wskazywało 60 osób uchylających się. W piśmie podano, że kontrole przeprowadzane przez PSSE w GSP ZOZ Majdan Królewski nie wskazywały zastrzeżeń w tym zakresie. Informacje w zakresie osób uchylających się od szczepień przekazywane były ustnie.

(akta kontroli tom II str. 2 – 23, 36 – 41, 54 – 75)

- w piśmie¹⁸ NZOZ Promyk Nowy Dzikowiec podano, że w latach 2021-2023 wykazywanych było dwoje dzieci uchylających się od obowiązkowych szczepień. Kwartalne sprawozdania ze szczepień w dziale 2. za okres 2021-2023 (III kwartał) nie wskazywały osób uchylających się od szczepień, natomiast w sprawozdaniu za IV kwartał 2023 r. wskazanych zostało 8 osób. Wskaźniki wyszczepień dzieci i młodzieży wg stanu na 31 grudnia 2022 r. przez NZOZ Promyk Nowy Dzikowiec wynosiły odpowiednio: przeciwko zakażeniu rotawirusami 64,9% (rocznik 2022), przeciwko błonicy tężcowi – 64,9% (rocznik 2022), przeciwko krztuścowi – 64,9% (rocznik 2022), przeciw poliomyelitis – 64,9% (rocznik 2022), przeciw odrze, śwince, różyczce – 86,4% (rocznik 2022), zakażeniu Haemophilus influenzae typu B – 64,9% (rocznik 2022), przeciwko zakażeniu Streptococcus pneumoniae – 64,9%.

(akta kontroli tom II str. 2 – 23, 85 – 90, tom I str. 74 – 309)

- w piśmie¹⁹ Centrum Medycznego BMS w Majdanie Królewskim podano, że ostatnią listę osób uchylających się od szczepienia przekazano do PSSE za IV kwartał 2021 r., a za kolejne kwartały nie były przekazywane imienne wykazy osób uchylających się od szczepień ochronnych. W związku z tym w kwartalnych sprawozdaniach za 2021-2023 (III kwartał) nie wykazywane były osoby uchylające się od obowiązkowych szczepień ochronnych. W piśmie podano, że dane te zostaną przedstawione za IV kwartał 2023 r. (w terminie do 30 stycznia 2024 r.). Analiza poziomu wyszczepień dzieci i młodzieży w Centrum Medycznym BMS wg stanu na 31 grudnia 2022 r. wykazała, że wskaźniki były najniższe w porównaniu do danych dla Powiatu. Wskaźnik wyszczepienia przeciwko zakażeniu rotawirusami wynosił 38,1% (rocznik 2022), przeciwko błonicy tężcowi – 39,3% (rocznik 2022), przeciwko krztuścowi – 39,3% (rocznik 2022), przeciw poliomyelitis – 39,3% (rocznik 2022), przeciw odrze,

¹⁶ Pismo zn. PSE.9011.3.23.2023 z dnia 5 stycznia 2024 r.

¹⁷ email z dnia 5 stycznia 2024 r.

¹⁸ Pismo z dnia 18 stycznia 2024 r.

¹⁹ Pismo z dnia 18 stycznia 2024 r.

świnie, różyczce – 55,11% (rocznik 2022), zakażeniu Haemophilus influenzae typu B – 39,3% (rocznik 2022), przeciwko zakażeniu Streptococcus pneumoniae – 44,1%.

- w piśmie²⁰ SP ZOZ w Kolbuszowej, Przychodni Rejonowej Nr 1 podano, że w kwartalnych sprawozdaniach ze szczepień wykazano jedną osobę uchylającą się w III i IV kwartale 2021 r. (w I i w II kwartale nie było takich osób). W 2022 r. w II kwartale – dwie osoby (w I, III i IV kwartale nie było takich osób). W 2023 r. w I, II, III i IV kwartale wykazano po jednej osobie uchylającej się. Dane powyższe nie korespondują z poziomem wyszczenia dzieci i młodzieży w SP ZOZ w Kolbuszowej, Przychodni Rejonowej nr 1, która z uwzględnieniem wskaźników wyszczenia wg stanu na koniec 2022 r. zajmowała najniższą pozycję wśród 19 podmiotów świadczących usługi obowiązkowych szczepień ochronnych. Dane dotyczące poziomu wyszczenia dzieci i młodzieży były następujące: przeciw zakażeniu rotawirusami (rocznik 2022) – 50%, przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi (rocznik 2022) – 40%, przeciw poliomyelitis (rocznik 2022) – 40%, zakażeniu Haemophilus influenzae typu B – 45% (rocznik 2021), przeciwko zakażeniu Streptococcus pneumoniae – 50%.

(akta kontroli tom II str. 2 – 23, 74 – 309)

PSSE sporządzała zbiorcze sprawozdania wg wzoru określonego w załączniku nr 4 i 5 do ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia i przekazywała terminowo do WSSE.

W kwartalnych sprawozdaniach sporządzanych przez PSSE i przekazywanych do WSSE z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych według wzoru określonego w załączniku 4 cyt. rozporządzenia Ministra Zdrowia zawierających informacje wynikające z kart uodpornienia (dział 2 osoby uchylające się od obowiązku szczepień²¹) wykazano, że liczba niezaszczepionych dzieci i rodziców uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych wynosiła odpowiednio:

- w 2021 r. – 141 dzieci i 183 rodziców,
- w 2022 r. – 136 dzieci i 173 rodziców,
- w 2023 r. – 216 dzieci i 223 rodziców.

W latach 2021 – 2023 (trzy kwartały) skala odmów wykazanych w kwartalnych sprawozdaniach z obowiązkowych szczepień ochronnych wg kart uodpornień nie była zgodna z danymi o osobach uchylających się za poszczególne kwartały wskazywanymi przez podmioty lecznicze w imiennych wykazach. Ustalono, że nie wszystkie podmioty zobowiązane do przekazywania imiennych wykazów osób uchylających się wypełniały ten obowiązek. Imienne wykazy przekazywało od dwóch do czterech podmiotów w okresie 2021-2023 (trzy kwartały) i 13 podmiotów za IV kwartał 2023. Liczba osób uchylających się od szczepień podawana była narastająco z lat ubiegłych²². W sprawozdaniu za IV kwartał 2023 r. przekazanym do WSSE dane dotyczące osób uchylających się od szczepień (dzieci/rodziców) wynikają z imiennych wykazów przesyłanych przez podmioty lecznicze za ten okres (po uwzględnieniu miejsca zamieszkania na terenie Powiatu).

(akta kontroli tom I str. 38 – 49, 324 – 331, 382 – 385)

²⁰ Pismo z dnia 4 stycznia 2024 r.

²¹W dziale 2. sprawozdania dane przedstawiane są narastająco, po każdym kwartale i danych nie można zsumować. W danym kwartale dane są weryfikowane przez pracowników PSSE. Dodawane są osoby, które są wykazywane przez podmioty w sprawozdaniach na wykazie do 30 dni po zakończonym kwartale, a także liczba ta jest pomniejszona o osoby które uzupełniły zaległe szczepienia – wg informacji przekazanych z punktów szczepień. Ogólna liczba dzieci (rodziców) uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych, których imienny wykaz dołączono do sprawozdania, to także osoby zgłoszone w latach wcześniejszych, które nadal uchylają się od szczepień. Ponadto, wykazywane są osoby, które w danym okresie sprawozdawczym uchylają się od kolejnych dawek szczepionki. Niektóre POZ wykazują osoby uchylające się tylko jeden raz (pierwszy), mimo że w okresie późniejszym osoby te także uchylały się od innych szczepień.

²² W PSSE brak było stosownych wytycznych w tym zakresie opracowanych przez WSSE.

W wyjaśnieniu PPIS podała, że rozbieżności w latach 2021-2023 (trzy kwartały) wynikały z tego, że liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych wykazywana w sprawozdaniach kwartalnych obejmowała osoby uchylające się od szczepień oraz dzieci, które nie zostały zaszczepione i nie osiągnęły wieku 19 lat i zamieszkujące na terenie powiatu kolbuszowskiego. Liczba osób uchylających się podawana była narastająco z lat ubiegłych. Natomiast skala odmów z imiennych wykazów²³ przekazanych przez podmioty lecznicze, to osoby uchylające się od obowiązku szczepień, które złożyły deklarację do lekarza POZ, w tym także zamieszkujący poza powiatem kolbuszowskim. Za IV kwartał 2023 r. dane dotyczące osób uchylających się, wykazane w sprawozdaniu do WSSE pozostają zgodne z imiennymi wykazami przesyłanymi przez podmioty lecznicze.

(akta kontroli tom I str.386, 429 – 431)

PSSE za lata 2021-2023 sporządzała i przekazywała do WSSE roczne sprawozdania o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz o działaniach podejmowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu wyegzekwowania jego wykonania przez osoby uchylające się²⁴. Sprawozdania te sporządzane były na podstawie nierzetelnych danych zamieszczonych w sprawozdaniach o kartach uodpornień w części dotyczącej osób uchylających się od obowiązkowych szczepień. Podawane przez PSSE dane w tym zakresie i przekazywane do WSSE były nierzetelne i nie wynikały z imiennych wykazów przekazywanych przez podmioty lecznicze, z których nie wszystkie dopełniały obowiązku przekazywania do PSSE imiennych wykazów osób uchylających się.

W sprawozdaniach tych wykazywana była wg stanu na początek i koniec okresu sprawozdawczego liczba osób uchylających się (rodziców, opiekunów) oraz liczba niezaszczepionych dzieci. PSSE nie identyfikowała przyczyn uchylania się od szczepień, a podawała wyłącznie taką samą liczbę osób wynikającą z wpływu ruchu antyszczepionkowców. Dane w tym zakresie były następujące:

- wg stanu na koniec 2021 r. podano 183 osób uchylających się (w 42 przypadkach przyczyną odmów były wpływy ruchów antyszczepionkowców, a w 141 przypadkach podano nieznaną przyczynę), 141 dzieci niezaszczepionych w związku z uchylaniem się rodziców (42 – ruchy antyszczepionkowców, 99 – przyczyna nieznana),
- wg stanu na koniec 2022 r. – 173 osoby uchylające się (42 – ruchy antyszczepionkowców, 131 – przyczyna nieznana), 136 dzieci niezaszczepionych w związku z uchylaniem się rodziców (42 – ruchy antyszczepionkowców, 94 – przyczyna nieznana),
- wg stanu na koniec 2023 r. – 223 osób uchylających się (42 - ruchy antyszczepionkowców, 181 – przyczyna nieznana), 216 dzieci niezaszczepionych w związku z uchylaniem się rodziców (42 – ruchy antyszczepionkowców, 174 – przyczyna nieznana).

(akta kontroli tom I str. 387 – 421, 422 – 427)

Wyniki analiz epidemiologicznych²⁵ w związku z niezrealizowaniem obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży wskazywały, że najczęściej występującą argumentacją będącą przyczyną nieszczepienia podawaną przez rodziców były:

- obawa przed niepożądanymi odczynami poszczepiennymi, m.in. w związku wystąpieniem u bliskich, członków rodziny lub znajomych,

²³ Podmioty lecznicze przesyłają do PPIS sprawozdania kwartalne ze szczepień ochronnych w wersji odręcznej. Natomiast pracownicy PSSE w Kolbuszowej dla ułatwienia wpisują dane z wersji odręcznej do własnego formularza Excel w celu szybszego zliczenia danych i wyeliminowania błędów w przypadku ręcznego sumowania danych z podmiotów leczniczych.

²⁴ Sprawozdań takich podmioty lecznicze realizujące szczepienia ochronne na terenie Powiatu nie sporządzały.

²⁵ W latach 2021-2023, argumenty te były zgłaszane ustnie przez rodziców, do personelu wykonującego szczepienia a następnie personel medyczny ustnie przekazywał te informacje do PSSE w Kolbuszowej.

- brak wystarczających informacji na temat pełnego składu szczepionki, zastosowanych konserwantów, a także białek odzwierzęcych które mogą być potencjalnie alergenne,
- brak wyczerpujących badań naukowych,
- twierdzenie, że szczepionki zawierają śladowe ilości rtęci, formaldehyd, fenol,
- stanowisko, że „przechorowanie daje dziecku naturalną odporność”,
- negatywny wpływ na rozwój dziecka, możliwość wystąpienia autyzmu,
- wątpliwości rodziców dotyczące odpowiedniej kwalifikacji przed szczepieniem ze strony personelu medycznego.

(akta kontroli tom I str. 428 – 431)

W wyjaśnieniu na okoliczność niepodejmowania przez PSSE działań w celu jednolitego wykazywania osób uchylających się (dzieci lub dzieci i rodziców; narastająco lub tylko jeden raz) oraz nieegzekwowania od podmiotów leczniczych pełnych sprawozdań, tj. wykazów osób uchylających PPIS podała, że w toku niniejszej kontroli przekazała stosowne wytyczne do wszystkich podmiotów świadczących usługi w zakresie szczepień ochronnych. Ujednolicony został system wykazywania danych w sprawozdaniach w zakresie osób uchylających się od szczepień według informacji podawanych przez podmioty lecznicze w imiennych wykazach. PPIS podała, że weryfikowała rzetelność otrzymanych sprawozdań z 19 podmiotów leczniczych prowadzących punkty szczepień poprzez sprawdzanie liczby dzieci w danych rocznikach na początek kwartału ze stanem na zakończeniu poprzedniego kwartału. Weryfikowana była także terminowość wpływu sprawozdań do PSSE. W związku z przeprowadzanymi przez PSSE kontrolami w podmiotach leczniczych prowadzących punkty szczepień dla dzieci i młodzieży weryfikowane były dane dotyczące liczby kart uodpornień w danej placówce i porównywane z przedstawianymi w sprawozdaniach.

(akta kontroli tom I str. 428 – 431)

W latach 2021-2023 roczne sprawozdania MZ-54²⁶ ze szczepień ochronnych były przekazywane do PSSE przez 19 punktów szczepień w terminie do 15 stycznia po zakończeniu okresu sprawozdawczego. PSSE przekazywała zbiorcze sprawozdania MZ-54 do WSSE w wymaganych terminach²⁷. Zgodnie z rocznymi sprawozdaniami MZ-54 ze szczepień ochronnych za lata 2021-2023 dane dotyczące procentowego wskaźnika wyszczepienia dzieci i młodzieży (wg liczby kart uodpornień i liczby podanych dawek na daną jednostkę chorobową określoną w PSO) w 19 punktach świadczących szczepienia ochronne na terenie Powiatu²⁸ potwierdzały zmniejszanie się dla roczników 2021-2023 poziomu uodpornienia i przedstawiały się następująco:

a) wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.:

- przeciw gruźlicy wynosił 98,3 % w roczniku 2021, natomiast w roczniku 2020 wynosił 98,2 %,
- przeciw zakażeniu rotawirusowemu był najniższy w roczniku 2020 i wynosił 8,3 % natomiast w roczniku 2021 wynosił 53,7 %. Średni poziom wyszczepienia²⁹ w Powiecie przeciw zakażeniu rotawirusowemu w rocznikach 2021-2020 wynosił 31 %. Niski poziom wyszczepienia w roczniku 2020 wynika z tego, że szczepionka

²⁶ Sprawozdania MZ- 54 sporządzane były według formularza dostępnego na stronie Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH-PIB

²⁷ Za 2021 r. sprawozdanie przekazane do WSSE w dniu 5 lutego 2022 r. za 2022 r. – 6 lutego 2023 r. i za 2023 r. – 6 lutego 2024 r.

²⁸ Łącznie na terenie Powiatu w 19 podmiotach leczniczych świadczących usługi w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych wg stanu 31 grudnia 2021 r. przechowywanych było 11.892 kart uodpornienia, wg stanu na 31 grudnia 2022 r. – 11.798 a wg stanu na 31 grudnia 2023 r. – 12.312.

²⁹ dane na podstawie procentu zaszczepienia w poszczególnych rocznikach przeciwko danej chorobie wg PSO.

przeciw zakażeniu rotawirusowemu było bezpłatna i obowiązkowa dla dzieci urodzonych od 1 stycznia 2021 r.

- przeciw WZW B był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 86,8 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 99 % w roczniku 2018. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw WZW B wynosił 95,4 % (roczniki 2021-2017),

- przeciw błonicy, tężcowi był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 48,9 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w rocznikach 2012, 2008, 2003. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw błonicy, tężcowi wynosił 95,5% (roczniki 2021-2002),

- przeciw krztuścowi był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 48,9 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w roczniku 2012. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw krztuścowi wynosił 95,2 % (roczniki 2021-2005),

- przeciw poliomyelitis był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 48,7 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w roczniku 2012. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw poliomyelitis wynosił 92,2 % (roczniki 2021-2012),

- przeciw odrze, śwince, różyczce był najniższy w roczniku 2020 i wynosił 60,6 % natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 99,8% w roczniku 2012 i 2008. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw odrze, śwince, różyczce wynosił 94,3 % (roczniki 2020-2008),

- przeciw zakażeniu Haemophilus influenzae typu B był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 47,2 % natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 98,2% w roczniku 2018. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw zakażeniu Haemophilus influenzae typu B wynosił 86,6 % (roczniki 2021-2016),

- przeciw zakażeniu Streptococcus pneumoniae był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 62,8 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 96,6 % w roczniku 2018. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw zakażeniu Streptococcus pneumoniae wynosił 87,4 % (roczniki 2021-2017).

b) wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r:

- przeciwko gruźlicy był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 97,5 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 97,8 % w roczniku 2021,

- przeciwko WZW typu B był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 84,5 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 98,9 % w roczniku 2018. Średni poziom wyszczepienia³⁰ w Powiecie przeciw WZW typu B wynosił 95,1 % (roczniki od 2022 do 2018),

- przeciwko rotawirusom był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 47,9 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 70 % w roczniku 2021. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw rotawirusom wynosił 58,95% (rocznik od 2022 do 2021),

- przeciwko błonicy, tężcowi był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 47,4 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w rocznikach 2012 i 2005. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw błonicy, tężcowi wynosił 95,9 %. (rocznik od 2022 do 2003),

- przeciwko krztuścowi był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 47,4 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w roczniku 2012. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciwko krztuścowi w Powiecie – 94,8 % (rocznik od 2022 do 2006),

- przeciw poliomyelitis był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 47,6 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w rocznikach 2015, 2013 i wynosił 99,1 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciwko poliomyelitis wyniósł 92,4 % (od 2022 do 2013),

³⁰ Dane na podstawie procentu zaszczepienia podlegających szczepieniu roczników.

- przeciw odrze, śwince, różyczce był najniższy w roczniku 2021 i wynosił 63,4 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w rocznikach 2012, 2010, 2009 i wynosił 99,3 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciwko odrze, śwince, różyczce wyniósł 94% (rocznik od 2021 do 2009),
- przeciw Haemophilus influenzae typu B był w roczniku 2022 i wynosił 47,4 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w roczniku 2018 i wynosił 97,9 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciw Haemophilus influenzae typu B - 87,8 % (roczniki od 2022 do 2017),
- przeciwko Streptococcus pneumoniae był w roczniku 2022 i wynosił 59,4 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w roczniku 2017 i wynosił 97,2 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciwko Streptococcus pneumoniae wynosił 89,8 %. (roczniki od 2022 do 2017).

c) wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.

- przeciwko gruźlicy był najniższy w roczniku 2023 i wynosił 95,3 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 96,4 % w roczniku 2022,
- przeciwko WZW typu B był najniższy w roczniku 2023 i wynosił 84,6 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 98,1 % w roczniku 2020. Średni poziom wyszczepienia³¹ w Powiecie przeciw WZW typu B wynosił 94,4 % (roczniki od 2023 do 2019),
- przeciwko rotawirusom był najniższy w roczniku 2023 i wynosił 38,3 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 72,8 % w roczniku 2022. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw rotawirusom wynosił 55,6 % (rocznik od 2023 do 2022),
- przeciwko błonicy, tężcowi był najniższy w roczniku 2023 i wynosił 38,6 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w rocznikach 2012 i 2008. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciw błonicy, tężcowi wynosił 95,1 %. (rocznik od 2023 do 2004),
- przeciwko krztuścowi był najniższy w roczniku 2023 i wynosił 38,6 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia wynosił 100 % w roczniku 2012 i 2008. Średni poziom wyszczepienia w Powiecie przeciwko krztuścowi w Powiecie – 94,3 % (rocznik od 2023 do 2007),
- przeciw poliomyelitis był najniższy w roczniku 2023 i wynosił 38,1 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w roczniku 2015 i wynosił 99,7 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciwko poliomyelitis wyniósł 90,4 % (od 2023 do 2014),
- przeciw odrze, śwince, różyczce był najniższy w roczniku 2022 i wynosił 60,5 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w roczniku 2012 i wynosił 99,7 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciwko odrze, śwince, różyczce wyniósł 92,5 % (rocznik od 2022 do 2010),
- przeciw Haemophilus influenzae typu B był w roczniku 2023 i wynosił 37,8 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w roczniku 2018 i wynosił 96,8 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciw Haemophilus influenzae typu B - 85 % (rocznik od 2023 do 2018),
- przeciwko Streptococcus pneumoniae był w roczniku 2023 i wynosił 53,7 %, natomiast najwyższy procent zaszczepienia był w roczniku 2018 i wynosił 96,9 %. Średni poziom zaszczepienia w Powiecie przeciwko Streptococcus pneumoniae wynosił 87,6 %. (rocznik od 2023 do 2018).

(akta kontroli tom II str. 103 – 125)

³¹ Dane na podstawie procentu zaszczepienia podlegających szczepieniu roczników.

Dokonana przez PSSE w toku niniejszej kontroli NIK analiza poziomu wyszczerpienia dzieci i młodzieży za lata 2021-2023 w ramach PSO wskazywała trzy podmioty lecznicze z terenu działania PSSE o najniższych wskaźnikach na tle danych dla Powiatu, tj. Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim, NZOZ Kro-Med w Niwiskach oraz Gminny Samodzielny Publiczny ZOZ w Majdanie Królewskim.

W 2021 r. poziom uodpornienia dzieci i młodzieży do 19 r.ż. w odniesieniu do danych dla Powiatu w trzech podmiotach leczniczych, w których wskaźnik zaszczepienia był jednym z najniższych (dane sporządzone na podstawie MZ-54) przedstawiał się następująco:

- Gminny Samodzielny Publiczny ZOZ w Majdanie Królewskim: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2021) – 30 %, Powiat – 53,72%, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2021) – 30 %, Powiat – 48,9 %, Poliomyelitis (rocznik 2021) – 30 %, Powiat – 48,7%, odra, świnka, różyczka (rocznik 2020) – 27,9 %, Powiat – 60,6 %, zakażenia Haemophilus influenzae typu B (rocznik 2021) – 30 %, Powiat – 47,2 %,
- Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2021) – 45,7 %, Powiat – 53,7 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2021) – 45,7 %, Powiat – 48,9 %, poliomyelitis (rocznik 2021) – 45,7 %, Powiat – 48,7 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2020) – 43,3 %, Powiat – 60,6 %, zakażenia Haemophilus influenzae typu B (rocznik 2021) – 45,7 %, Powiat – 47,2 %.
- Przychodnia Nr 1 w Kolbuszowej: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2021) – 50 %, Powiat – 53,7 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2021) – 40 %, Powiat – 48,9 %, poliomyelitis (rocznik 2021) – 40 %, Powiat – 48,7 %, zakażenia Haemophilus influenzae typu B (rocznik 2021) – 40 %, Powiat – 47,2 %, zakażenia Streptococcus pneumoniae (rocznik 2021) – 50 %, Powiat – 62,8 %.

W 2021 r. poziom uodpornienia dzieci i młodzieży w trzech podmiotach leczniczych, w których wskaźnik zaszczepienia był jednym z najwyższych w porównaniu do danych Powiatu (dane sporządzone na podstawie MZ-54) przedstawiał się następująco:

- Medimo w Raniżowie: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2021) – 76 %, Powiat – 53,7%, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2021) – 100 %, Powiat – 48,9 %, poliomyelitis (rocznik 2021) – 100 %, Powiat – 48,7 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2021) – 67,9 %, Powiat: 60,6 %, zakażenia Haemophilus influenzae typu B (rocznik 2021) – 80 %, Powiat – 47,2 %,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Cmolasie: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2021) – 50%, Powiat – 53,7 %, gruźlica (rocznik 2021) – 100 %, Powiat – 98,3 %, poliomyelitis (rocznik 2020) – 90,9 %, Powiat – 89,9 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2020) – 72,7 %, Powiat – 90,5 %, WZW typu B (rocznik 2021) – 75%, Powiat – 86,8 %,
- WOZ Wilcza Wola: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2021) – 100 %, Powiat - 53,7%, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2021) – 100 %, Powiat – 48,9 %, poliomyelitis (rocznik 2021) – 100 %, Powiat – 48,7 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2020) – 100 %, Powiat – 60,6 %, zakażenia Haemophilus influenzae typu B (rocznik 2021) – 100 %.

(akta kontroli tom II str. 97 – 99, 103 - 125)

W 2022 r. poziom uodpornienia dzieci i młodzieży w trzech podmiotach leczniczych, w których wskaźnik zaszczepienia był jednym z najniższych w odniesieniu do danych dla Powiatu (dane sporządzone na podstawie MZ-54) przedstawiał się następująco:

- Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim: zakażenie rotawirusowe (rocznik 2022) – 38,1 %, Powiat – 47,9 %, błonnica, tężec, krztusiec (rocznik 2022) – 38,3%, Powiat – 47,4 %, poliomyelitis (rocznik 2022) – 39,3 %, Powiat – 47,6 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2021) – 55,2 %, Powiat – 63,4 %, zakażenia Haemophilus

influeznazae typu B (rocznik 2022) – 39,3 %, Powiat – 47,2 %, szczepienia uwzględnione w Kalendarzu Szczepień z rocznika (rocznik 2020) – 55 %, Powiat – 76,1 %,

- NZOZ Kro-Med w Siedlanka (Niwiska): zakażenie rotawirusowe (rocznik 2022) – 23,1 %, Powiat – 47,9%, błonnica, tężec, krztusiec (rocznik 2022) – 26,9 %, Powiat – 47,4%, poliomyelitis (rocznik 2022) – 26,9 %, Powiat – 47,6 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2021) – 50 %, Powiat – 63,4 %, zakażenia Haemophilus influeznazae typu B (rocznik 2022) – 26,9 %, Powiat – 47,4 %, szczepienia uwzględnione w Kalendarzu Szczepień z rocznika (rocznik 2020) – 58,8 %, Powiat – 76,1 %,

- Gminny Samodzielny Publiczny ZOZ w Majdanie Królewskim: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2022) – 28,6 %, Powiat – 47,9 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2022) – 37,5 %, Powiat – 47,4 %, Poliomyelitis (rocznik 2022) – 37,5 %, Powiat – 47,6 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2021) – 17,1 %, Powiat – 63,4 %, zakażenia Haemophilus influeznazae typu B (rocznik 2022) – 37,5 %, Powiat – 47,4%.

W 2022 r. poziom uodpornienia dzieci i młodzieży w trzech podmiotach leczniczych, w których procent zaszczepienia był jednym z najwyższych w odniesieniu do danych dla Powiatu (dane sporządzone na podstawie MZ-54) przedstawiał się następująco:

- WOZ w Wilczej Woli: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2022) – 80 %, Powiat – 47,9%, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2022) – 60 %, Powiat: 47,4 %, poliomyelitis (rocznik 2022) – 80 %, Powiat – 47,6 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2021) – 100%, Powiat – 63,4 %, szczepienia uwzględnione w Kalendarzu Szczepień z rocznika (rocznik 2020) – 100 %, Powiat – 77,4 %,

- Promyk w Nowym Dzikowcu: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2022) – 64,9 %, Powiat – 47,9 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2022) – 64,9 %, Powiat – 47,4 %, WZW typu B (rocznik 2022) – 91,9 %, Powiat – 84,5 %, gruźlica (rocznik 2022) – 100%, Powiat - 97,5 %, szczepienia uwzględnione w Kalendarzu Szczepień z rocznika (rocznik 2020) – 100 %, Powiat: 77,4%,

- Medimo w Kolbuszowej: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2022) – 61,4 %, Powiat: 47,9 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2021) – 80 %, Powiat – 63,4 %, WZW typu B (rocznik 2022) – 98,6 %, Powiat – 84,5 %, gruźlica (rocznik 2022) – 100 %, Powiat – 97,5 %, szczepienia uwzględnione w Kalendarzu Szczepień z rocznika (rocznik 2020) – 80,2 %, Powiat – 77,4 %.

(akta kontroli tom II str. 97 – 99, 100 – 102, 103 - 125)

W 2023 r. poziom uodpornienia dzieci i młodzieży w odniesieniu do danych dla Powiatu w podmiotach leczniczych, w których wskaźnik zaszczepienia był jednym z najniższych (dane sporządzone na podstawie MZ-54) przedstawiał się następująco:

- Gminny Samodzielny Publiczny ZOZ w Majdanie Królewskim: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2023) – 23,5 %, Powiat – 38,3 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2023) – 25,5 %, Powiat: 38,6 %, poliomyelitis (rocznik 2023) – 25,5 %, Powiat – 38,1 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2022) – 31,2 %, Powiat: – 60,5 %, zakażenia Haemophilus influeznazae typu b (rocznik 2023) – 23,5 %, Powiat – 37,8 %,

- Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2023) – 26,4 %, Powiat: 38,3 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2023) – 29,9 %, Powiat – 38,6 %, poliomyelitis (rocznik 2023) – 29,9 %, Powiat: 38,1 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2022) – 54,9 %, Powiat – 60,5 %, zakażenia Haemophilus influeznazae typu b (rocznik 2023) – 29,9 %, Powiat: 37,8 %,

- Kro-Med Siedlanka 623 ,36-147 Niwiska: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2023) – 28,2 %, Powiat: 38,3 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2023) – 30,8 %, Powiat - 38,6 %, poliomyelitis (rocznik 2023) – 30,8 %, Powiat – 38,1 %, odra, świnka, różyczka

(rocznik 2022) – 58,3 %, Powiat – 60,5 %, zakażenia *Haemophilus influenzae* typu b (rocznik 2023) – 30,8 %, Powiat: 37,8 %.

W 2023 r. poziom uodpornienia dzieci i młodzieży w trzech podmiotach leczniczych, w których procent zaszczepienia był jednym z najwyższych w odniesieniu do danych dla Powiatu (dane sporządzone na podstawie MZ-54) przedstawiał się następująco:

- NZOZ „Promyk” Nowy Dzikowiec: zakażenia rotawirusowe: (rocznik 2023) – 45,5 %, Powiat – 38,3 %, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2023) – 48,5 %, Powiat – 38,6 %, poliomyelitis (rocznik 2023) – 48,5 %, Powiat – 38,1 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2022) – 87,5%, Powiat – 60,5 %, zakażenia *Haemophilus influenzae* typu b (rocznik 2023) – 48,5 %, Powiat – 37,8 %,

- WOZ Wilcza Wola: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2022) – 100 %, Powiat – 72,8%, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2023) – 75 %, Powiat: 38,6 %, poliomyelitis (rocznik 2023) – 75 %, Powiat – 38,1 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2022) – 50 %, Powiat – 60,5 %, zakażenia *Haemophilus influenzae* typu b (rocznik 2023) – 75 %, Powiat – 37,8 %,

- Medimo Kolbuszowa: zakażenia rotawirusowe (rocznik 2023) – 54,4 %, Powiat: 38,3%, błonica, tężec, krztusiec (rocznik 2023) – 46,6 %, Powiat – 38,6 %, poliomyelitis (rocznik 2023) – 46,6 %, Powiat – 38,1 %, odra, świnka, różyczka (rocznik 2022) – 60,5 %, Powiat – 60,5 %, zakażenia *Haemophilus influenzae* typu b (rocznik 2023) – 46,6 %, Powiat – 37,8 %.

(akta kontroli str. 97 – 102, 103 – 125)

Ustalono, że PPIS w 2023 r. dokonała oceny wskaźnika wyszczepienia dzieci i młodzieży za 2022 r. dotyczącego obowiązkowych szczepień ochronnych w ramach PSO przez poszczególne podmioty lecznicze w porównaniu do danych dotyczących wykonanych szczepień na terenie Powiatu. W wyniku analizy wyszczepienia dzieci i młodzieży w placówkach na terenie Powiatu, przesłano w 2023 r. pisma do trzech podmiotów, w których stwierdzono wg stanu na koniec 2022 r. najniższy poziom wyszczepienia w porównaniu do innych placówek i danych dotyczących Powiatu. W 2023 r. przesłane zostały pisma do: Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Majdanie Królewskim, ul. Strażacka 4³², NZOZ Kro-Med Siedlanka 623, 36-147 Niwiska³³, Centrum Medyczne BMS sp. komandytowa w Majdanie Królewskim³⁴.

W ww. piśmie PPIS zwróciła się o przesłanie informacji przez podmioty lecznicze jakie zostaną podjęte działania w celu poprawy wyszczepialności dzieci i młodzieży. Do czasu zakończenia niniejszej kontroli do PSSE nie wpłynęły pisemne odpowiedzi.

W wyjaśnieniu PPIS podała, że problematyka niskiego wskaźnika wyszczepienia w wymienionych podmiotach leczniczych (w których wskaźnik był najniższy wg stanu na koniec 2022 r.) była przedmiotem rozmów z osobami odpowiedzialnymi za szczepienia ochronne w tych placówkach.

(akta kontroli str. 91 – 96, 97 – 102, 103 - 125)

W PSSE corocznie dokonywana była analiza stanu uodpornienia trzech najmłodszych roczników dzieci na poszczególne rodzaje obowiązkowych szczepień wg PSO. Informacje dotyczące stanu uodpornienia najmłodszej populacji dzieci zamieszczane

³² Pismo zn. PSE.9011.3.11.2023 z dnia 3 kwietnia 2023 skierowane przez PSSE do Gminnego Samodzielnego Publicznego ZOZ w Majdanie Królewskim

³³ Pismo zn. PSE.9011.3.10.2023 z dnia 3 kwietnia 2023 r. skierowane do NZOZ Kro-Med. Siedlanka

³⁴ Pismo zn. PSE.9011.3.9.2023 z dnia 3 kwietnia 2023 r. skierowane do Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim.

były na stronie internetowej PSSE³⁵ oraz prezentowane podczas oceny stanu sanitarnego Powiatu na sesji Rady Powiatu. Wyniki z analiz wyszczepienia dzieci i młodzieży, w tym także najmłodszej populacji dzieci raportowane były corocznie do PPWIS.

PPIS corocznie przeprowadzała analizę stanu zaszczepienia najmłodszej populacji dzieci i młodzieży. Analiza sprawozdań MZ-54 dotyczących stanu uodpornienia trzech najmłodszych roczników wskazywała, że zmniejszała się liczba zaszczepionych najmłodszych dzieci kolejnych trzech roczników przeciwko chorobom zakaźnym objętym PSO.

Stan uodpornienia najmłodszej populacji trzech najmłodszych roczników³⁶ (2021 r., 2022 r. i 2023 r.) przeciw chorobom wykazanim w PSO w Powiecie przedstawiał się następująco:

- WZW typu B (II +III dawka) dla rocznika 2020 – 96,9 %, 2021 – 97,0 %, 2022 – 95,5%, 2023 – 84,6 %,
- błonica, tężec, krztusiec (III +IV dawka) dla rocznika 2020 – 95,8 %, 2021 – 93,5 %, 2022 – 91,3 %, 2023 – 38,6 %,
- poliomyelitis (II, III i IV dawka) dla rocznika 2020 – 95,9 %, 2021 – 93,5 %, 2022 – 91,3 %, 2023 – 38,1 %,
- odra, świnka i różyczka dla rocznika 2020 – 87,8 %, 2021 – 88,6 %, 2022 – 60,5 %,
- HIP inwazyjne zakażenia *Haemophilus influenzae* typu b (pierwotne, uzupełniające) dla rocznika 2020 – 95,9 %, 2021 – 93,5 %, 2022 – 91,3 %, 2023 – 37,8 %,
- zakażenia *Streptococcus pneumoniae* (pierwotne, uzupełniające) dla rocznika 2020 – 95,6 %, 2021 – 93,5%, 2022 – 89,3 %, 2023 – 53,7 %.

(akta kontroli tom II str. 126 – 131)

W wyjaśnieniu na okoliczność podejmowanych działań w celu poprawy wskaźnika uodpornienia trzech najmłodszych roczników dzieci PPIS wskazała, że pomimo obniżenia się wskaźników wyszczepienia poszczególnych roczników wskaźniki te kształtowały się w Powiecie na dobrym poziomie. Uodpornienia najmłodszych trzech roczników dzieci kształtowały się na takim poziomie, który stanowił wystarczające zabezpieczenie przed szerzeniem się chorób zakaźnych. W uodpornieniu populacji najmłodszej przeciw chorobom zakaźnym w Powiecie nadal udaje się utrzymać stan uodpornienia na dość dobrym poziomie.

(akta kontroli tom II str. 132 – 144)

PSSE nie posiadała informacji³⁷ o liczbie kart uodpornienia dzieci, dla których nie została złożona deklaracja zapisu do przychodni przez rodzica. Na podstawie zebranych w toku niniejszej kontroli informacji – wg stanu na koniec 2023 r. – ustalony został następujący wykaz podmiotów leczniczych, w których znajdują się karty uodpornienia dzieci, dla których nie została złożona deklaracja zapisu do przychodni przez rodzica.

- Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Majdanie Królewskim ul. Strażacka 4, 36-110 Majdan Królewski – 7 kart uodpornienia,
- Centrum Medyczne BMS Sp. z o.o., sp. komandytowa, Majdan Królewski ul. Rynek 21 – 5 kart uodpornienia,
- NZOZ ESS-Med ul. Tyszkiewiczów 5, 36-100 Kolbuszowa Dolna – 1 karta uodpornienia,

³⁵ <https://www.gov.pl/web/psse-kolbuszowa/psse-kolbuszowa>

³⁶ Liczba dzieci wg poszczególnych roczników 2020 r. – 522, 2021 r. – 464, 2022 r. – 448, 2023 r. – 402 (liczba kart uodpornienia wg stanu na koniec IV kwartału 2023 r.)

³⁷ Zarówno danych ogólnych jak też w zestawieniu na poszczególne podmioty lecznicze.

- SP ZOZ Kolbuszowa, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wilczej Woli, 36-121 Wilcza Wola 229A – 1 karta uodpornienia,

- Medimo Marcin Plis, ul. Nowe miasto 51, 36-100 Kolbuszowa – 3 karty uodpornienia.

(akta kontroli tom II str.362 – 364, 481)

W wyjaśnieniu PPIS wskazała, że PSSE nie ewidencjonowała informacji o kartach, dla których nie została złożona deklaracja zapisu do przychodni przez rodzica. Pracownicy PSSE byli informowani o takich kartach w toku kontroli przeprowadzanych w podmiotach leczniczych w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące przeprowadzania szczepień ochronnych i realizacji PSO. W informacjach z kontroli nie odnotowywano liczby pustych kart uodpornienia dzieci, których rodzice nie zgłosili się do lekarza POZ. Dodatkowo problemem jest kwestia związana z ustaleniem komu należy przekazać założoną w szpitalu kartę uodpornienia w sytuacji, gdy rodzice odmówili podania dziecka szczepieniom w szpitalu. W tej sprawie otrzymano stanowisko Ministerstwo Zdrowia z dnia 8 września 2023 r, w którym wyraża negatywną opinię w sprawie możliwości udostępniania z Systemu Informacji Medycznej (SIM) jednostkom inspekcji sanitarnej danych dotyczących założonych przez rodziców deklaracji wyboru lekarza POZ. Podczas kontroli przekazywano ustny instruktaż dotyczący postępowania w związku z pustymi kartami uodpornienia. Instruowano ośrodki zdrowia, iż w przypadku dzieci niezadeklarowanych do lekarza POZ należy zwrócić się do NFZ w celu ustalenia, gdzie jest zapisane dziecko. Jeden z podmiotów leczniczych³⁸ przesłał do PPIS w Kolbuszowej pustą kartę uodpornienia dziecka niezapisanego do lekarza POZ. PPIS w Kolbuszowej odesłał do podmiotu leczniczego powyższą kartę w związku z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 kwietnia 2020 r. w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania.

(akta kontroli tom II str. 362 – 364)

W latach 2021-2023 do PPIS wpłynęło trzy oświadczenia świadomej odmowy szczepienia ochronnego, tj.:

- w 2021 r. – dwa oświadczenia – uchylający wykazani w III kwartale 2021 r. – Przychodnia Nr 1 w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 74A, 36-100 Kolbuszowa

- w 2023 r. – jedno oświadczenie świadomej odmowy – uchylający wykazany za I kwartał 2023 r. – Gminny Ośrodek Zdrowia w Raniżowie, ul. Wolska 3, 36-130 Raniżów.

(akta kontroli tom II str. 481)

Zgodnie z art. 12a ust. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, PPIS przedstawiała raz w roku Radzie Powiatu w Kolbuszowej informację³⁹ o stanie bezpieczeństwa sanitarnego na terenie Powiatu. Informacja prezentowana była na posiedzeniach poszczególnych komisji Rady Powiatu oraz na sesji Rady Powiatu i zawierała dane o stopniu zrealizowania obowiązkowych szczepień ochronnych przez dzieci i młodzieży, w tym w szczególności skali niezrealizowania obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży. Informacje poprzez zamieszczenie ich na stronie BIP były dostępne dla ogółu społeczeństwa. W informacjach zamieszczone zostały zrealizowane zadania w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz odmów i ich przyczyn. W związku z prezentowanymi danymi

³⁸ NZOZ Ess-Med ul. Tyszkiewiczów 5, 36-100 Kolbuszowa Dolna

³⁹ Sprawozdanie o stanie bezpieczeństwa sanitarnego na terenie Powiatu za 2021 r. przedstawiona na posiedzeniu Rady Powiatu w Kolbuszowej w dniu 15 marca 2022 r., sprawozdanie za 2022 r. – przedstawione w dniu 10 marca 2023 r., sprawozdanie za 2023 r. – do czasu zakończenia niniejszej kontroli nie było przedmiotem obrad Rady Powiatu w Kolbuszowej.

w zakresie poziomu wyszczepienia dzieci i młodzieży Radni Powiatu nie wnosili uwagi, ani też nie formułowali wniosków.

(akta kontroli tom II str. 145 – 153)

Nadzór nad działalnością podmiotów leczniczych świadczących usługi w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży realizowany był poprzez kontrole w tych podmiotach. W latach 2022-2023 kontrolami objęto corocznie wszystkie podmioty świadczące usługi w zakresie szczepień ochronnych dzieci i młodzieży w ramach PSO. PSSE przeprowadzała kontrole w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące prowadzenia szczepień ochronnych oraz realizacji PSO.

Zakres kontroli obejmował ocenę stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu oraz ocenę przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące przeprowadzania szczepień ochronnych i realizacji PSO. Zgodnie z formularzami kontroli PSSE w zakresie szczepień ochronnych weryfikacji poddawano:

- stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń m.in. punkt szczepień, gabinet lekarski, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, pomieszczenia porządkowe,
- ogólną liczbę dzieci i młodzieży podlegającą stałej opiece kontrolowanego podmiotu,
- rejestr dzieci wypisanych z podmiotu kontrolowanego,
- rejestr dzieci przybyłych do podmiotu,
- realizację szczepień przeciw gruźlicy i przeciw WZW typu B,
- realizację szczepień przeciw z części IB Programu Szczepień Ochronnych,
- realizację szczepień zalecanych,
- realizację szczepień według PSO w grupach wiekowych,
- wpisywanie informacji o wykonywaniu szczepień w kartach uodpornienia,
- wpisywanie informacji o przeciwwskazaniach do szczepień,
- rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- sporządzanie sprawozdań z realizacji szczepień.

W 2021 roku w związku z obowiązującym stanem epidemii COVID-19 i realizacją działań przeciwepidemicznych zrealizowano 11 kontroli punktów szczepień z 19 punktów świadczących usługi zdrowotne w zakresie szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. W latach 2022-2023 zrealizowane zostały zaplanowane kontrole we wszystkich 19 punktach szczepień dzieci i młodzieży. W wyniku przeprowadzonych 30 kontroli w latach 2021-2023 punktów szczepień wydano pięć decyzji administracyjnych dotyczących nieprawidłowego przechowywania preparatów szczepionkowych, tj. w 2022 r. – dwie decyzje administracyjne a w 2023 r. – trzy.

W 2022 roku w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego⁴⁰ dotyczącym analizy funkcjonowania systemu obowiązkowych szczepień i dystrybucji szczepionek kontrolą objęto cztery punkty szczepień dzieci i młodzieży realizujące PSO⁴¹. Kontrole przeprowadzono zgodnie z zaleceniami GIS, tj. objętych zostało 20 % punktów szczepień działających na terenie działalności PSSE. Kontrola zlecona przez Głównego Inspektora Sanitarnego⁴² dotyczyła m.in.:

- prawidłowości sporządzania sprawozdań z przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,

⁴⁰ Do PSSE w Kolbuszowej w dniu 22.08.2022 r. wpłynęło pismo znak SE.9022.10.12.2022.KR od Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego znak: EP.732.1.2022 z dnia 19.08.2022 r.

⁴¹ SP ZOZ w Kolbuszowej, Gminny Ośrodek Zdrowia w Cmolasie, Cmolas 238B, 36-105 Cmolas, NZOZ Ośrodek Zdrowia Promyk Bożena Barbara Przyczyna, ul. Wiosenna 12, 36-122 Nowy Dzikowiec, Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Majdanie Królewskim, ul. Strażacka 4, 36-110 Majdan Królewski, „Centrum Medyczne BMS” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa, ul. Rynek 21, 36-100 Majdan Królewski

⁴² Kontrole przeprowadzone zostały w: SP ZOZ Kolbuszowa, Gminny Ośrodek Zdrowia w Cmolasie, GSPZOZ w Majdanie Królewskim, NZOZ Promyk Nowy Dzikowiec, Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim

- systemu informowania pacjentów o zbliżającym się terminie szczepień kalendarzowych,
- systemu zamawiania szczepionek z PSSE (m.in. wykorzystywanie ujednoliconego formularza zamówień),
- stosowanego przez świadczeniodawców sposobu przechowywania szczepionek, w tym procedury monitorowania i utylizacji szczepionek, dla których upłynął termin ważności. W wyniku przeprowadzonych kontroli przez PSSE w podmiotach leczniczych nie stwierdzono nieprawidłowości.

We wszystkich przypadkach wyniki kontroli wskazywały, że sprawozdania podmiotów leczniczych z zakresu szczepień sporządzane były prawidłowo pomimo że nie wszystkie podmioty dopełniały obowiązku przekazywania imiennych wykazów osób uchylających się od szczepienia. PPIS nie weryfikowała informacji dotyczących szczepień podawanych przez podmioty lecznicze realizujące PSO. Dotyczyło to kontroli PSSE przeprowadzonej w latach 2022-2023 w Gminnym Samodzielnym Publicznym ZOZ w Majdanie Królewskim, NZOZ Kro-Med w Siedlance, NZOZ Promyk w Nowym Dzikowcu, Centrum Medyczne BMS w Majdanie Królewskim. Nieprawidłowości w zakresie sporządzania sprawozdań ze szczepień ochronnych w zakresie wykazywania osób uchylających się wykazała także kontrola NIK przeprowadzona w Gminnym Samodzielnym Publicznym ZOZ w Majdanie Królewskim.

(akta kontroli tom II str. 273 – 280, 281 – 360)

PPIS wyjaśniła przyczyny nierzetelnego przeprowadzania czynności kontrolnych i ich dokumentowania w zakresie oceny prawidłowości sporządzania sprawozdań przez podmioty lecznicze. PPIS podała, że w formularzu z kontroli wskazane zostały osoby uchylające się od szczepień, a także stwierdzone braki w szczepieniach. Według kontrolujących osoby uchylające się od szczepień traktowane były jako braki w szczepieniach. Podczas kontroli stwierdzono braki w szczepieniach, lecz to lekarz POZ po weryfikacji stanu zdrowia dziecka, weryfikacji dokumentacji medycznej kwalifikuje czy dana osoba kwalifikuje się jako osoba uchylająca się od szczepień. W kolejnych kontrolach, które będą przeprowadzane przez PSSE w podmiotach leczniczych formularz z kontroli sporządzany będzie poprawnie z uwzględnieniem osób uchylających się od szczepień i będzie weryfikowany z danymi podawanymi przez podmioty lecznicze w sprawozdaniach.

(akta kontroli tom II str. 271 – 272)

W związku z obowiązkiem sporządzania sprawozdań z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przesyłane były przez PSSE pisma do jednostek POZ wykonujących szczepienia ochronne, a dotyczące prawidłowego sposobu wypełniania sprawozdań. W latach 2021-2023 PPIS wysyłała pisma⁴³ informacyjne do punktów szczepień na terenie Powiatu dotyczące m.in. zmian w Programie Szczepień Ochronnych. W 2021 r. przesłano do punktów szczepień pismo informujące o aktualizacji i wprowadzeniu od 1 stycznia 2021 r. do wykazu obowiązkowych szczepień ochronnych szczepienia przeciw rotawirusom dzieci po ukończeniu 6. tygodnia życia. Informowano o zmianach w rozporządzeniu w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych oraz PSO, które miały wpływ na sporządzanie sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych.

(akta kontroli tom II str. 392 – 438)

W wyjaśnieniu PPIS podała, że w związku z występującymi problemami zgłaszanymi przez osoby sporządzające sprawozdania z obowiązkowych szczepień ochronnych,

⁴³ Pisma PSSE z dnia: 15 stycznia 2021 r., 15 września 2021 r., 22 marca 2022 r., 30 marca 2023 r.

a dotyczącymi wypełniania poszczególnych sprawozdań, pracownicy PSSE udzielali instruktażu w formie telefonicznej lub poprzez bezpośredni kontakt z osobą sporządzającą sprawozdania (pielęgniarka) o sposobie ich uzupełniania.

(akta kontroli tom II str. 371 – 391)

Kontrola wykazała, że działania edukacyjno – informacyjne dotyczące promowania szczepień ochronnych dzieci i młodzieży według PSO PPIS prowadziła głównie w 2023 r. (działania w latach 2021-2022 dotyczyły COVID-19). Zakres tych zadań obejmował przede wszystkim działalność informacyjną prowadzoną w następujących formach:

- elektronicznie poprzez publikacje na stronie internetowej PSSE, a także aktywność w Social Mediach,
- przekazywanie ulotek o szczepieniach, w tym także obowiązkowych dzieci i młodzieży mieszkańcom Powiatu, poprzez uczestnictwo pracowników PSSE w imprezach okolicznościowych.

(akta kontroli tom II str. 451 – 458, 459 – 480)

W wyjaśnieniu PPIS wskazała, że związku z wybuchem wojny na Ukrainie oraz wprowadzonymi stopniami alarmowymi na obszarze terytorium Rzeczypospolitej Polskiej PSSE uczestniczyła w realizacji programu edukacyjno-informacyjnego WSSE dotyczącego szczepień ochronnych przez cudzoziemców. W ramach tego programu PSSE prowadziła działania informacyjne w formie elektronicznej poprzez publikacje na stronie internetowej PSSE, a także poprzez aktywność w Social Mediach. Przekazywane były w formie folderów w języku ukraińskim informacje o szczepieniach poszczególnych rodzajów chorób zakaźnych objętych PSO. Organizowane było wsparcie dla ukraińskich mam w uzyskaniu wiedzy na temat szczepień oraz praw i obowiązków związanych z profilaktyką chorób zakaźnych przed którymi chronią szczepienia.

Zgodnie z art. 17 ust. 1a ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż trzy miesiące są zobowiązane poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym, z wyjątkiem szczepień poekspozycyjnych.

PPIS przesłała pisma⁴⁴ do podmiotów leczniczych świadczących usługi w zakresie szczepień ochronnych na terenie Powiatu wskazujące zasady sporządzania sprawozdań z uwzględnieniem zaszczepionych dzieci cudzoziemców. Wg kwartalnego sprawozdania z przeprowadzonych szczepień ochronnych wg ilości wykorzystanych szczepionek w 2022 r., ustalono, że podano 10 dawek osobom (uchodźcom) z Ukrainy.

(akta kontroli tom II str. 365 – 370, 439 – 450)

2. Według art. 17 ust. 1 w związku z art. 17 ust. 10 pkt 1 i 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń chorób zakaźnych u ludzi, osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym, są obowiązane do poddawania się szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym.

⁴⁴ W nawiązaniu do pisma WSSE z dnia 16 marca 2022 r. zn. SE.9022.10.4.2022.JP PSSE przesłała pismo do podmiotów leczniczych z dnia 22 marca 2022 r., nr PSSE.9011.4.4.2022 w sprawie sposobu uzupełniania sprawozdania kwartalnego z przeprowadzonych szczepień ochronnych dla cudzoziemców wg ilości wykorzystanych szczepionek a także pismo z dnia 30 grudnia 2022 r., nr PSSE.9011.4.11.2022 w związku z pismem WSSE w Rzeszowie z dnia 14 września 2022 r. zn. SE.9022.11.7.2022.MMA skierowanym do wszystkich PSSE w województwie podkarpackim w sprawie wypełniania MZ-54. Zasady te dotyczyły sposobu ujmowania zaszczepionych osób z Ukrainy. Osoby z Ukrainy nie powinny być ujmowane w sprawozdaniach dotyczących kart uodpornienia.

Stosownie do przepisu art. 2 § 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*⁴⁵, egzekucji administracyjnej podlegają obowiązki o charakterze niepieniężnym, pozostające we właściwości organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego lub przekazane do egzekucji administracyjnej na podstawie przepisu szczególnego. Zgodnie z art. 3 § 1 tej ustawy, egzekucję administracyjną stosuje się do obowiązków określonych w art. 2, gdy wynikają one z decyzji lub postanowień właściwych organów, albo – w przypadku administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego – bezpośrednio z przepisu prawa, chyba że przepis szczególny zastrzega dla tych obowiązków tryb egzekucji sądowej.

Według art. 5 § 1 pkt 2 cyt. ustawy, uprawnionym do żądania wykonania w drodze egzekucji administracyjnej obowiązków wynikających z orzeczeń sądów lub innych organów albo bezpośrednio z przepisów prawa jest organ lub instytucja bezpośrednio zainteresowana wykonaniem przez zobowiązanego obowiązku albo powołana do czuwania nad wykonaniem obowiązku, a w przypadku braku takiej jednostki lub jej bezczynności – podmiot, na którego rzecz wydane zostało orzeczenie lub którego interesy prawne zostały naruszone w wyniku niewykonania obowiązku.

W razie uchylania się zobowiązanego od wykonania obowiązku wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych (art. 6 § 1 ustawy *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*). Przed podjęciem czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych wierzyciel, stosownie do art. 6 § 1b tej ustawy, może podejmować działania informacyjne wobec zobowiązanego zmierzające do dobrowolnego wykonania przez niego obowiązku.

Egzekucja administracyjna może być wszczęta, jeżeli wierzyciel, po upływie terminu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku, przesłał mu pisemne upomnienie, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego oraz inne dane niezbędne do prawidłowego wykonania obowiązku przez zobowiązanego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte dopiero po upływie 7 dni od dnia doręczenia tego upomnienia (przepis art. 15 § 1 ustawy *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*).

Zgodnie z art. 26 § 1 tej ustawy, postępowanie egzekucyjne wszczyna się na wniosek wierzyciela o wszczęcie egzekucji administracyjnej i na podstawie wystawionego przez niego tytułu wykonawczego, sporządzonego według ustalonego wzoru.

Ustalono, że działalność informacyjną PPIS podejmowała głównie w 2023 r. poprzez rozpowszechnianie ulotek o szczepieniach. Działania te skierowane były do ogółu społeczeństwa, w tym także rodziców dzieci i młodzieży podlegających szczepieniu. Nie stwierdzono, aby działania edukacyjno-informacyjne podejmowane były z uwzględnieniem analizy wskaźnika wyszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych placówkach na terenie Powiatu. Poza wysłaniem pism informujących do podmiotów leczniczych o najniższym wskaźniku wyszczepienia w odniesieniu do danych Powiatu PPIS nie podejmowała innych działań edukacyjno-informacyjnych adresowanych do mieszkańców tych Gmin. W latach 2021 – 2022 podejmowane były działania związane ze szczepieniem przeciw COVID-19.

W okresie tym PPIS nie podejmowała innych czynności w celu wyegzekwowania obowiązku zaszczepienia dzieci i młodzieży uchylających się, tj. nie wysłała upomnień, nie wystawiła tytułów wykonawczych wobec wszystkich rodziców lub

⁴⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 479 ze zm.

opiekunów prawnych dzieci i młodzieży, które nie zostały zaszczepione, a zostały wykazane w sprawozdaniach jednostek POZ.

W toku niniejszej kontroli PPIS przesłała pisma informacyjne⁴⁶ do rodziców dzieci uchylających się od obowiązku szczepienia ochronnego wzywając w terminie do 15 stycznia 2024 r. do przedłożenia stosownych dokumentów potwierdzających przeciwwskazania do szczepienia. W piśmie PPIS poinformowała, że w przypadku zaniechania obowiązku szczepienia ich realizacja może zostać zapewniona w postępowaniu egzekucyjnym.

(akta kontroli tom II str. 154 – 270)

W wyjaśnieniu na okoliczność niepodejmowania działań zmierzających do wyegzekwowania obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży PPIS podała, że większy nacisk obecnie kładła na edukację rodziców, niż na egzekucję. Egzekucja szczepień to proces długofalowy, odnosi się do konkretnej, 1 dawki szczepienia. Postępowanie administracyjne wymaga czasu, wezwania rodziców do złożenia wyjaśnień, obieg korespondencji, nałożenie tytułu wykonawczego powoduje, że zostaje naruszony schemat szczepień dla poszczególnych dawek, szczepionek które są rekomendowane przez PSO, ChPI⁴⁷. Szczegółowy przedział wiekowy, w którym należy podać dawkę podstawową i przypominającą szczepionki, został określony w Komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego, po tym terminie czasami należy ustalić indywidualny schemat szczepień przez specjalistę, lub zaszczepienie nie jest możliwe. Dlatego PPIS większy nacisk obecnie kładł na edukację rodziców, niż egzekucję. Egzekucji szczepień w ostatnim okresie nie sprzyjała również niepewność prawna. W 2023 roku zostało stwierdzone przez Trybunał Konstytucyjny, że ogłaszanie PSO w komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego jest niezgodne z konstytucją. Według TK program ten powinien być publikowany w rozporządzeniu. Poddanie jednostki obowiązkowi szczepień ochronnych, czy też ponoszenie odpowiedzialności za jego niezrealizowanie, stanowi istotną ingerencję w prawa podmiotowe. Ponieważ niezrealizowanie obowiązku zostało powiązane z poważnymi konsekwencjami dla jednostki, to musi ona być w stanie precyzyjnie ustalić treść tego obowiązku. Z tego punktu widzenia sytuacja, w której jego treść jest współkształtowana komunikatem GIS, niebędącym aktem prawa powszechnie obowiązującego, jest niedopuszczalna – argumentował Trybunał. TK zasugerował w pierwszej kolejności zmianę rozporządzenia przez Ministra Zdrowia. Minister Zdrowia może rozważyć określenie w drodze rozporządzenia terminów wymagalności obowiązkowych szczepień i liczby dawek poszczególnych szczepień. Trybunał uznał, że komunikat nie ma takiej mocy prawnej jak rozporządzenie czy ustawa, czyli nie jest wymieniony w hierarchii aktów prawnych Konstytucji RP. Niepewność prawna i oczekiwanie na wydanie nowego aktu normatywnego nie sprzyjało wszczynania postępowania egzekucyjnego. Ogólna praktyka organu nakazywała wstrzymanie się od egzekucji, a intensyfikację działań edukacyjnych w celu propagowania szczepień, co PPIS czynił. W 2023 r. zostało zorganizowane kilka spotkań na dość dużych wydarzeniach typu dożynki, gdzie propagowano szczepienia, pracownicy udzielali licznych informacji społeczeństwu. PPIS planował wznowienie działań egzekucyjnych w chwili pojawienia się nowego aktu normatywnego jesienią 2023 r.

⁴⁶ Pisma z dnia 13 listopada 2023 r. zn. PSSE.9023.30.1.2023 i pismo z dnia 29 grudnia 2023 r. zn. PSE.9022.30.2.2023 skierowane do rodziców dzieci uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych, a wykazanych w imiennych wykazach za III kwartał 2023 r. pisma z dnia 7 lutego 2024 r. według imiennego wykazu z IV kwartału 2023 r.

⁴⁷ Karta charakterystyki produktu leczniczego (ulotka do szczepionki wskazująca na rekomendacje producentów szczepionek)

Ponadto PPIS pragnie zauważyć iż dysponuje niewielkimi zasobami kadrowymi. W pionie Epidemiologii, która sprawuje nadzór nad stanem sanitarno-higienicznym zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych gabinetów lekarskich, innych placówek świadczących usługi medyczne oraz przeprowadzających szczepienia w ramach PSO jest zatrudnionych obecnie 3 pracowników, z czego 1 od stycznia 2023 r. przebywała na urlopie macierzyńskim i rodzicielskim.

(akta kontroli tom II str. 271 - 272)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieegzekwowanie do III kwartału 2023 r. od 17 do 19 podmiotów realizujących szczepienia ochronne przekazywania rzetelnych sprawozdań, o których mowa w przepisie art. 17 ust. 8 pkt 2 ustawy *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń chorób zakaźnych u ludzi*, m.in. w zakresie osób uchylających się, co skutkowało przekazywaniem nierzetelnych danych do PPWIS.
2. Niekwalifikowanie jako nieprawidłowości, w trakcie prowadzonych w czterech jednostkach POZ kontroli, niewykazywania w sprawozdaniach kwartalnych osób uchylających się od szczepień.
3. Niepodejmowanie wystarczających działań zmierzających do poprawy stanu wyszczepienia na terenie Powiatu w ramach sprawowania nadzoru w zakresie szczepień ochronnych, stosownie do przepisu art. 5 ust. 1 pkt. 3 ustawy *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*.
4. Niepodejmowanie działań w celu wyegzekwowania zaszczepienia wszystkich dzieci i młodzieży, według przepisów ustawy *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli PPIS nie podejmowała czynności mających na celu wyegzekwowanie obowiązku zaszczepienia dzieci i młodzieży. Mało skuteczny był także nadzór PPIS nad działalnością podmiotów leczniczych świadczących usługi w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko chorobom określonym w PSO. Niepodejmowane były działania mające na celu weryfikację prawidłowego sporządzania sprawozdań ze szczepień ochronnych, szczególnie w zakresie wykazywania osób uchylających się. Efektem braku nadzoru były nierzetelne sprawozdania z tego zakresu przekazywane do WSSE.

OBSZAR

2.Działania oświatowo-zdrowotne Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży

Opis stanu
faktycznego

1. Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stosownie do przepisu art. 6 pkt 1, 2 i 4 ustawy *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, należy: inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie działalności oświatowo-zdrowotnej w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, a w szczególności:

- inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajamiania społeczeństwa z metodami zapobiegania chorobom,
- pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia,
- ocenianie działalności oświatowo-zdrowotnej prowadzonej m.in. przez środki masowego przekazywania, podmioty lecznicze oraz inne podmioty, instytucje i organizacje, a także udzielanie im pomocy w prowadzeniu tej działalności.

PPIS inicjowała działalność oświatowo-zdrowotną dotyczącą obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży. Działania te skierowane były do uchodźców i miały

charakter informacyjny, obejmowały rozpowszechnianie ulotek w języku ukraińskim. Działania w tym zakresie prowadzone były w latach 2022-2023.

W wyjaśnieniu PPIS podała, że działania informacyjno-edukacyjne kierowane do dzieci i młodzieży opierają się na współpracy z przedszkolami i szkołami, polegały na realizacji kampanii i ogólnokrajowych programów edukacyjnych⁴⁸ w tych placówkach. Działania kierowane były do ogółu społeczeństwa Powiatu i realizowane były podczas wydarzeń lokalnych, poprzez organizację stoisk oświatowych. Jak również spotkania z rodzicami na wywiadówkach szkolnych, spotkaniach z rodzicami. W ramach promocji szczepień ochronnych zorganizowano ogólnie dostępne stoiska edukacyjne. Treści z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia przekazywano również za pomocą środków masowego przekazu⁴⁹ tj. lokalna prasa, strona internetowa PSSE, profil w mediach społecznościowych (Facebook)⁵⁰.

PSSE sporządzała sprawozdania z działalności oświatowo-zdrowotnej na druku MZ-49 i przekazywała do Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

(akta kontroli tom II str. 439 – 450, 451 – 480)

2. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, do jej zadań dotyczących zapobiegania i zwalczania chorób należy m.in. opracowywanie programów i planów działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej, przekazywanie ich do realizacji podmiotom leczniczym w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej oraz kontrola ich realizacji.

W latach 2021-2023 PPIS nie opracowywała programów i planów działalności zapobiegawczej oraz przeciwepidemicznej uwzględniających problematykę obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.

W 2023 r. PSSE⁵¹ realizowała programy wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W latach 2021-2022 działalność PSSE dotyczyła głównie przeciwdziałania COVID-19. Zadania realizowane przez PSSE wynikały z programów WSSE i związane były z edukacją i promocją szczepień przeciw COVID-19 oraz szczepień ochronnych. Przekazywane w tym zakresie informacje adresowane były do ogółu społeczeństwa Powiatu. PSSE uczestniczyła w realizacji tych programów, m.in. poprzez działalność informacyjną określaną corocznie w planie zamierzeń PSSE dla działu epidemiologii.

W dniach 24-30 kwietnia 2023 r. PSSE brała udział w obchodach Europejskiego Tygodnia Szczepień. Jest to akcja zainicjowana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Celem wydarzenia jest zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat korzyści wynikających ze szczepień oraz ryzyka związanego ze spadkiem osób zaszczepionych. Inicjatywa ta jest realizowana i wspierana na poziomie krajowym i lokalnym oraz organizacje międzynarodowe i pozarządowe, a także podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia. Udział PSSE polegał na zorganizowaniu punktu konsultacyjnego, który udzielał informacji na temat szczepień ochronnych, w tym obowiązkowych dzieci i młodzieży.

(akta kontroli tom II str.439 – 450, 451 – 458, 459 – 480)

W wyjaśnieniu PPIS podała, że w latach 2021-2022 działania PSSE ukierunkowane były głównie na przeciwdziałanie szerzenia choroby SARS-CoV2. Starano się edukować społeczeństwo poprzez wszystkie dostępne w tym czasie środki i kanały. W latach 2021-2022 promowano szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 na

⁴⁸ Programy opracowywane przez WSSE.

⁴⁹ <https://www.gov.pl/web/psse-kolbuszowa/psse-kolbuszowa>

⁵⁰ <https://www.facebook.com/PSSEKolbuszowa>

⁵¹ Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym PSSE - zadania z tego zakresu realizował dział Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia.

terenie Powiatu za pomocą postów zamieszczanych na stronach internetowych PSSE. Organizowano wystawy i rozdawano materiały tematyczne. W momencie kiedy, sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w Powiecie uznana została za dobrą, pracownicy PSSE wrócili do realizacji bieżącego planu pracy. W 2023 roku działania z zakresu promocji zdrowia stanowią znaczną część działalności PSSE. Realizowana była promocja szczepień, zarówno obowiązkowych jak i zalecanych.

(akta kontroli tom II str. 371 – 391)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niewystarczające, w stosunku do wskaźnika wyszczepienia i liczby osób uchylających się, prowadzenie działalności oświatowo – zdrowotnej, o której mowa w art. 6 pkt 1, 2 i 4 ustawy o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, m.in. w związku z nieopracowaniem programów i planów działalności w zakresie szczepień ochronnych dzieci i młodzieży, wskazanych w przepisie art. 5 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy.

OCENA
CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli PPIS podejmowała w niewielkim zakresie działania informacyjno-edukacyjne dotyczące szczepień ochronnych w porównaniu do wskaźnika wyszczepień w ramach PSO adresowanych do wybranych grup wiekowych mieszkańców Powiatu. Działalność w tym zakresie prowadzona była głównie w 2023 r. natomiast w latach wcześniejszych koncentrowała się na zadaniach związanych z COVID-19. Działalność edukacyjno-informacyjna PSSE nie uwzględniała wskaźnika wyszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych podmiotach leczniczych. Poza wysłaniem pism informujących do podmiotów leczniczych o najniższym wskaźniku wyszczepienia w odniesieniu do danych Powiatu PPIS nie podejmowała innych działań edukacyjno-informacyjnych adresowanych do mieszkańców tych Gmin.

PPIS nie opracowywała programów i planów działalności w zakresie szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK formułuje następujące wnioski:

1. Egzekwowanie od podmiotów realizujących szczepienia ochronne rzetelnych sprawozdań, o których mowa w przepisie art. 17 ust. 8 pkt 2 ustawy o *zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń chorób zakaźnych u ludzi*, m.in. w zakresie osób uchylających się oraz przekazywanie do PPWIS rzetelnych danych w tym zakresie.

2. Kwalifikowanie jako nieprawidłowości, podczas prowadzonych w jednostkach POZ kontrolach, niewykazywania w sprawozdaniach osób uchylających się od szczepień.

3. Zintensyfikowanie działań zmierzających do poprawy stanu wyszczepienia dzieci i młodzieży na terenie Powiatu, w ramach sprawowanego nadzoru, stosownie do przepisu art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej*.

4. Podejmowanie, stosownie do przepisów ustawy o *postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, działań w celu wyegzekwowania zaszczepienia dzieci i młodzieży uchylających się od tego obowiązku.

5. Podejmowanie, odpowiednich w stosunku do niskiego wskaźnika wyszczepienia, działań oświatowo – zdrowotnych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i art. 6 pkt 1, 2 i 4 ustawy o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego

Rzeszów, 27 marca 2024 r.

Kontroler
Alina Walenia
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

/-/